

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Σύνδεση Σχολείου-Οικογένειας:
Απόψεις γονέων μαθητών του δημοτικού για την αποτελεσματικότητα
και την βελτίωση του σχολείου*

ΟΝΟΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ:

Μαρία Μπλούνα (Α.Μ. 9018)

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:

Δρ. Γιασεμή-Όλγα Σαραφίδου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μεθοδολογίας Εκπαιδευτικής Έρευνας και Στατιστικής
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΒΟΛΟΣ 2011

*Σύνοψη των ευρημάτων στα πλαίσια της σχετικής ποιοτικής έρευνας
που αφορούν την οπτική των γονέων
ειδικά για τη συνεργασία μεταξύ σχολείου-οικογένειας:*

1. Οι γονείς για το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς

α) Ενημέρωση γονέων και επικοινωνία σχολείου-οικογένειας

- μεγάλη η σημασία των κοινών δράσεων αντιμετώπισης ή και πρόληψης πιθανών προβλημάτων και επιθυμία για αμοιβαία, τακτική και απροκατάληπτη ενημέρωση – κυρίως με πρωτοβουλία του σχολείου– για όλα τα θέματα που αφορούν την πρόοδο του παιδιού
- το σχολείο θα πρέπει και να οριοθετεί το είδος και την έκταση της εμπλοκής των γονέων, ώστε να μην γίνονται υπερβάσεις και να καλλιεργείται κλίμα ειλικρίνειας και εμπιστοσύνης εκατέρωθεν
- οι αμυντικές συμπεριφορές των γονέων περιορίζονται όταν: η επικοινωνία δεν συνδέεται αποκλειστικά με την παράδοση της βαθμολογίας ή με προβληματικές επιδόσεις και συμπεριφορές του παιδιού, αλλά, αντίθετα, ιεραρχείται ως ζήτημα προτεραιότητας και υλοποιείται προσφύως με τακτικές ή έκτακτες συναντήσεις, ατομικά αλλά και με ομάδες γονέων

β) Συνεργασία γονέα-δασκάλου

- ανάγκη συνεργασιών που θα υπερβαίνουν την παροχή πληροφοριών/αξιολογήσεων για το παιδί σε επίσημα προγραμματισμένες ημέρες και ώρες, με στόχο όχι μόνο την αντιμετώπιση έκτακτων προβλημάτων που αφορούν τον μαθητή αλλά –κυρίως– την πρόληψη κάποιων ανεπιθύμητων εξελίξεων
- συχνές επαφές τόσο για την άρση επιφυλάξεων/δυσπιστίας όσο και για τον συντονισμό πολλαπλών δράσεων με επίκεντρο το παιδί
- επανάληψη της φράσης/επιθυμίας ότι ο γονιός *«δεν θα στέκεται απέναντι στον δάσκαλο, θα στέκεται δίπλα στον δάσκαλο!»* (Σ02), που όπως η αντίστοιχη για τον δάσκαλο και τον μαθητή, αποδεικνύει την ανάγκη τριπλού δεσμού συνεργασίας.
- δυνατότητα να αναδειχθούν οι συμπληρωματικές οπτικές γονέα-δασκάλου
- ανάγκη να εδραιωθεί εξ αρχής μια ισχυρή, αμφίδρομη βεβαίως, σχέση εμπιστοσύνης, καθώς με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνονται οι βέλτιστες λύσεις σε κάθε

πρόβλημα που ανακύπτει στο σχολικό περιβάλλον. Ενδεικτική η διατύπωση/προτροπή: «...οι δάσκαλοι με τους γονείς να είναι ένα. Ένα!»» (Σ10)

- παρ' όλο που συχνά οι γονείς κρατούν απόσταση από το σχολείο επειδή φοβούνται ότι θα υποστούν ανεπιθύμητο έλεγχο από το σύστημα, που θα αποκαλύψει πιθανότατα τις αδυναμίες τους, υπάρχουν φωνές που δεν θεωρούν αυτό το ενδεχόμενο απειλητικό και αναφέρονται σε προσεγγίσεις πιο διευρυμένες και «φιλικές», τόσο των γονέων στο σχολικό περιβάλλον όσο και των εκπαιδευτικών στο σπίτι, αν χρειαστεί

- ρητή δήλωση της επιθυμίας των γονέων να απεμπλακούν από τον ρόλο υποκατάστασης του δασκάλου σε ό,τι αφορά την μάθηση καθαυτή, καθώς η κάλυψη των μαθησιακών αναγκών αποτελεί κυρίως ευθύνη του σχολείου. Ανάλυση ευθυνών από την οικογένεια για την κοινωνικοσυναισθηματική κυρίως ανάπτυξη του παιδιού

- πιθανές αιτίες δυσαρμονικών σχέσεων μεταξύ γονέων και δασκάλων: α) απροθυμία, ανικανότητα ή και σκοπιμότητα εκ μέρους των εκπαιδευτικών –με αναφορές και στην παραπαιδεία, β) έλλειψη χρόνου εκ μέρους των εργαζόμενων γονέων, αλλά και γ) έλλειψη συγκεκριμένου πλαισίου συνεργασίας εκ μέρους του σχολείου

- το σχολείο έχει την ευθύνη να οριοθετήσει και να συντονίσει την συνεργασία με την οικογένεια διατηρώντας ευδιάκριτους τους ρόλους και τις ευθύνες κάθε πλευράς –και μάλιστα ο δάσκαλος έχει την πρωτοκαθεδρία στην πορεία αυτής της σχέσης

- για τους διστακτικούς, τους επιφυλακτικούς ή τους απρόθυμους γονείς, η ευθύνη για την παρακίνησή τους ανήκει στο σχολείο, που καλείται να αναπτύξει στρατηγικές προσέλκυσης και άρσης των εμποδίων (π.χ. καλύτερη επικοινωνία, διευκόλυνση των εργαζόμενων γονέων, διοργάνωση συναντήσεων ενημερωτικού χαρακτήρα, σχετικών σεμιναρίων αλλά και δραστηριοτήτων με ελκυστικό περιεχόμενο), ώστε να οικοδομηθούν γέφυρες συνεργασίας. Ωστόσο θεωρείται ότι, αν υπάρχουν βαθύτεροι λόγοι, καμιά πρακτική, του σχολείου και μόνο, δεν μπορεί ν' αποδώσει ουσιαστικά και διαρκή αποτελέσματα

γ) Σχολείο και κοινότητα

- εύλογη δυσκολία των γονέων να φανταστούν ότι θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ένα σχολείο «ανοιχτό» στην κοινότητα και στην κοινωνία, χωρίς να επιχειρηθεί ριζική αλλαγή της εκπαιδευτικής πολιτικής, των προγραμμάτων, των νοοτροπιών, καθώς και ενίσχυση της ικανότητας των εκπαιδευτικών να ανταποκριθούν

- επιθυμία για ένα σχολείο με ανοιχτές πόρτες, που ενδιαφέρεται για την μικρή και ευρύτερη κοινωνία που το περιβάλλει, φιλοξενεί πλευρές της ζωής της,

ανταποκρίνεται στις ανάγκες της, συνδιαλέγεται με τοπικούς φορείς, εξελίσσεται και βελτιώνεται μαζί της

δ) Σχολείο και οικογένεια: κοινές προσδοκίες και στόχοι

- αναφορές, που παραπέμπουν περισσότερο στην παρώθηση και τα κίνητρα παρά σε κλίμα προσδοκιών για μεγαλύτερη επίτευξη –σε αντίθεση με τα διεθνή ερευνητικά δεδομένα
- η σημασία των φιλοδοξιών που καλλιεργούν οι ίδιοι για τα παιδιά τους –ιδιαίτερα όταν πρόκειται για οικογένειες μεταναστών ή χαμηλού ΚΟΕ– ώστε να τα ωθήσουν σε υψηλότερες επιδόσεις
- επίγνωση ότι αφ’ ενός ασκούν υπερβολική πίεση στο παιδί για να ανταποκριθεί σε γονεϊκά αποθηκεμένα, από την άλλη –υπό τον φόβο των συνεπειών της υπερβολής– αρκούνται σε ό,τι καταφέρνει.
- νύξη ότι χρειάζονται την βοήθεια του δασκάλου για να κατανικήσουν τους φόβους και τις υπερβολές τους.
- επιθυμία να λειτουργήσουν με πρωτοβουλία του σχολείου προγράμματα συμβουλευτικής για γονείς ή σχολές γονέων για να αντιμετωπιστούν –και κυρίως να προληφθούν– δυσαρμονικές ή προβληματικές καταστάσεις στην οικογένεια, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν πολλαπλά την σχολική απόδοση αλλά και την ψυχική ισορροπία του παιδιού.
- παρουσία ψυχολόγου στο σχολείο, μόνιμα ή περιοδικά, για την στήριξη παιδιών, εκπαιδευτικών και γονέων, για την πρόληψη προβλημάτων συμπεριφοράς και σχέσεων μέσα στο σχολείο, καθώς επίσης για την υποβοήθηση πιο αδύναμων οικογενειών.

2. Οι γονείς για ...τους γονείς

α) Ανάγκη ενεργοποίησης

- οι δύο διακριτοί ρόλοι, του γονέα και του εκπαιδευτικού, μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά, επ’ ωφελεία όλων των πλευρών και, κυρίως, επ’ ωφελεία του παιδιού
- η γονεϊκή συμβολή και συνεργασία αποτελεί πηγή βοήθειας και ουσιαστικής στήριξης για τον δάσκαλο, καθώς δημιουργεί ένα συντονισμένο δίπολο πληροφόρησης και δράσεων με στόχο την πρόοδο του παιδιού
- η γονεϊκή στήριξη και η κοινωνική αναγνώριση του έργου και της προσφοράς του ικανοποιούν και ενισχύουν σημαντικά τον δάσκαλο

▪ περισσότερο κι από την ανικανότητα ή την ιδιοτέλεια το σχολείο απειλείται από την αδιαφορία –την αποεπένδυση όλων των εμπλεκομένων στην προσπάθεια να ανταποκριθούν στοιχειωδώς στα καθήκοντα που απορρέουν από τον ρόλο τους, είτε αυτοί βρίσκονται στην κορυφή της ιεραρχίας του σχολείου είτε στην βάση της είτε και στην περιοχή της οικογένειας

β) Θετική εμπλοκή γονέων

▪ αφηγήσεις σχετικά με ανεπιθύμητες συμπεριφορές και δράσεις των γονέων: υποκρισία, αντιπαλότητα, αδιαφορία, εφησυχασμός, φιλοδοξίες και απωθημένα, εγωισμός, ανασφάλεια, καχυποψία, απαξίωση του δασκάλου, παρεμβάσεις και απειλές που υπονομεύουν τις προσπάθειες εκπαιδευτικών και μαθητών.

▪ θετικές εμπειρίες και επιθυμίες: υποστήριξη της κατ' οίκον μάθησης, εξωσχολικές δραστηριότητες του παιδιού, συμμετοχή γονέων στην σχολική διαδικασία και τις εκδηλώσεις του σχολείου, η πρόκληση του εθελοντισμού, η υποβοήθηση του δασκάλου

▪ δεν υπάρχουν αναφορές για την συμμετοχή των γονέων στην λήψη αποφάσεων, καθώς δεν υφίστανται συνθήκες διαμόρφωσης εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής στο σχολείο, εμπλοκής του κοινωνικού περίγυρου, αντιπροσώπευσης και λογοδοσίας

δ) Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων

▪ αιτιάσεις για σκοπιμότητες προσωπικής προβολής και αυξημένη παρουσία γονέων υψηλού ΚΟΕ, καθώς και μικροπολιτικό παρασκήνιο, προχειρότητα και έλλειψη συνοχής

▪ μικρή αναλογικά συμμετοχή στις δράσεις του Συλλόγου, απροθυμία, δυσκολίες για τους αλλοδαπούς γονείς, έλλειψη χρόνου για τους εργαζόμενους, επιφυλάξεις για το περιεχόμενο των δράσεων (ρουτίνας), των κινήτρων, του πλαισίου λειτουργίας

▪ αναφορές στον παρεμποδιστικό ρόλο του συγκεντρωτισμού και των στερεοτύπων

▪ ταυτόχρονες αναφορές στην ανάγκη πλουραλισμού και συλλογικότητας (π.χ. διαγωνισμοί, εκδηλώσεις, ημερίδες, τοπικές δράσεις, πολυπολιτισμικότητα, συμβουλευτική)

▪ η συνειδητή συμμετοχή σε συλλογικές διαδικασίες δίνει ικανοποίηση και χαρά

